

**ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ
МИРОБУДІВНИЦТВА:
ВІД ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ДО ЗМІН У ОСВІТНЬОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ**

*Свириденко Денис Борисович,
доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри методології науки та
міжнародної освіти,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
denis_sviridenko@ukr.net*

Ризома гібридної війни проникла у всі сфери суспільного життя в тому числі у гуманітарну галузь. Як зазначається в Статуті ЮНЕСКО “Думки про війну виникають в головах у людей, тому в свідомості людей варто вкорінювати ідею захисту миру”. Переважна більшість вітчизняних наукових досліджень не пропонують стратегії виходу із наявної ситуації. Поточна ситуація в Україні демонструє не розкритий потенціал вищої освіти у забезпеченні розвитку суспільства на засадах миру. В якості відповіді на актуальний соціальний та дослідницький запит, групою дослідників Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з 2019 року реалізується проєкт молодих вчених «Українська вища освіта як інструмент стратегії миробудівництва» (номер державної реєстрації: 0119U002581), фінансований Міністерством освіти та науки України.

Автори проєкту пропонують здійснити розробку концептуальної моделі української вищої освіти як інструменту стратегії миробудівництва. Дана модель має бути сформульована із урахуванням можливості її імплементації у реальну освітню практику, тому проєкт включає у себе як верифікацію в межах проєкту (соціопитування, аналіз зарубіжного досвіду, аналіз міжнародно-правових ресурсів, нормативно-правової бази тощо), так і співпрацю із стейкхолдерами. Проєкт спрямований не лише на розробку положень теоретичного характеру, але й має запропонувати покроковий план (дорожню карту) імплементації нової моделі миробудівництва у вітчизняну освітню політику. В результаті його реалізації будуть розроблені проєкти внесення змін до нормативно-правових актів України, початкова програма з миробудівництва для ЗВО та окремі освітні модулі для реабілітації постраждалих внаслідок військових дій.

Зазначений підхід є не тільки практико-орієнтованою спробою розв’язання протиріч розвитку української освіти у поточних соціокультурних умовах, але й відповідає принципу «Наука з місією», закладеного у якості ціннісного горизонту європейських досліджень на найближчі роки в мажах стратегії HorizonEurope, що приходить на зміну

Horizon-2020. На думку авторів проекту, одним із актуальних завдань досліджень у галузі сучасної української освіти є посилення її потенціалу на шляху забезпечення миру, враховуючи як поточні та і перспективні виклики територіальній цілісності нашої держави. Дана публікація є спробою презентувати ідею проекту, поточні результати його виконання, а також перспективи реалізації, поглибити академічну дискусію, яка вже існує довкола проблеми реалізацією вищою освітою України її миробудівного потенціалу. Важливо підкреслити, що методологічною рамкою дослідження, переважно, виступають підходи філософії освіти та соціальної освіти, а також низки суміжних галузей – правової науки, політологічних, педагогічних та інших досліджень.

Вищезгаданий проект ставить собі за мету розроблення покрокової стратегії використання української вищої освіти української вищої освіти як чинника миробудівництва, а також надання рекомендацій для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів щодо практичних кроків її імплементації. Дана мета, на думку авторів проекту, може бути досягнутою шляхом реалізації низки дослідницьких завдань, зокрема: аналіз міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів з питань миробудівництва; узагальнення напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених з питань припинення конфліктів та примирення в суспільстві; обґрунтування теоретичної моделі використання української вищої освіти як інструменту миробудівництва; прове соціологічну верифікацію теоретичної моделі (фокус-групи, інтерв'ю тощо) у середовищі стейкхолдерів сучасної освіти для експертної оцінки перспектив реалізації зазначених стратегій; розробка модельної програми з миробудівництва для студентів усіх спеціальностей ЗВО; розробка окремих освітніх модулів в навчальні програми дисциплін: Політологія, Право, Історія України, Філософія, Філософія освіти, Освітня політика.

На попередньому етапі виконання проекту (2019 рік) було досліджено проблеми миробудівництва у історії філософії та права, здійснено концептуалізацію проблеми миробудівництвау сучасних соціокультурних умовах; досліджено освітню політику держав, в яких відбуваються збройні конфлікти з метою імплементації їх досвіду в освітню систему України; виявлено кореляцію наявних зарубіжних освітніх моделей та стратегій відповідно до українських реалій; здійсненосоціологічну верифікацію можливостей української освіти як інструменту миробудівництва; виокремлено вузький переліку стратегій, здатних реалізувати логіку миробудівництва; виявлено недоліки у реалізації зарубіжних освітніх проєктів миробудівництва тарозроблено рекомендації щодо можливостей застосування зазначеного досвіду в Україні. За результатами виконання етапу підготовлено низку публікацій, які є апробацією результатів та запрошенням до академічної дискусії у вітчизняному дослідницькому середовищі [1-3].

На 2020 рік дослідницька група ставить собі за мету проаналізувати

міжнародну нормативно-правову базу в галузі освітнього миробудівництва та підготувати проекти змін у вітчизняне законодавство в галузі вищої освіти з метою врахування ефективних міжнародних стратегій; дослідити вітчизняну нормативно-правову базу в галузі освітнього миробудівництва та підготувати проекти змін у вітчизняне законодавство з метою законодавчого супроводу перспективних модернізаційних кроків в українській вищій освіті на шляху реалізації стратегії забезпечення миру; розробити практико-орієнтовану концепцію модернізації української освіти з метою розкриття її потенціалу в якості інструменту забезпечення миру та здійснити соціологічну верифікацію концепції модернізації української вищої освіти як інструменту стратегії миробудівництва із підготовкою уточнених за її результатами проектів змін до нормативно-правової бази в галузі вищої освіти.

Як продемонстрував аналіз, переважна більшість держав, в тому числі й Україна, не у повному обсязі імплементували настанови ООН щодо реалізації ідеології миробудівництва вітчизняне законодавство, зокрема, в галузі вищої освіти, не достатньо реалізуючи освітній миробудівний потенціал в умовах складних геополітичних викликів сьогодення. Якщо для деяких країн проблематика миробудівництва є можливим горизонтом подій, то для України вона становить актуальний характер у світлі поточного гібридного військового конфлікту із Росією. На нашу думку, потребують теоретичного обґрунтування проекти змін у вітчизняне законодавство в галузі вищої освіти з метою врахування ефективних міжнародних стратегій, а також пошук окремих недоліків у діючому законодавстві в галузі освіти України.

На думку авторського колективу, мають бути запропоновані пропозиції змін до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») з метою імплементативної міжнародно-правових імперативів у вітчизняне освітнє законодавство. Отже, в межах даної статті було презентовано підходи, що реалізуються в межах дослідницького проекту «Українська вища освіта як інструмент стратегії миробудівництва», окреслено перспективи його реалізації та потенційний внесок у розв'язання актуальних практичних завдань розвитку українського суспільства, а також поглиблення теоретичного дискурсу проблематики миробудівництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Svyrydenko D., Mozhgin W. The Condition of Contemporary Ukrainian Culture: The Postcolonial Retrospective and Perspective. *Ukrainian Policymaker*, Vol. 4, 2019: 43-51. DOI: 10.29202/up/4/7
2. Svyrydenko D., Zou C., Gao W. Higher education as a tool of peacebuilding and decolonization: Ukrainian case and global perspective. *Educational discourse*, Vol. 14(6), 2019: 45-54. DOI: 10.33930/ed.2019.5007.14(6)-4
3. Terepyshchyi S., Svyrydenko D., Zakharenko K., Bezgin K., Kulga O. Evaluation of Donbas universities' economic potential: problems of personnel training and unemployment. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, Issue 5, 2019: 149-154. DOI: 10.29202/nvngu/2019-5/25